Lietas Nr. A420424312
Lietas arhīva Nr. AA43-2165-16/19

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2016.gada 23.decembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente K.Krastiņa,
tiesneses S.Gintere un S.Liniņa

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku un nodarīto materiālo zaudējumu 600 lati atlīdzināšanu, sakarā ar Valsts ieņēmumu dienesta apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 29.aprīļa spriedumu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/ vērsās Valsts ieņēmumu dienestā (turpmāk – VID) par tā faktisko rīcību, nepienācīgi nodrošinot /pers. A/ transportlīdzekļa Ford E250 Club Wagon ar valsts reģistrācijas numuru /TL numurs/ glabāšanu laikā no 2010.gada 17.novembra līdz 2010.gada 1.decembrim, un lūdza atlīdzināt transportlīdzekļa bojājumu novēršanas izmaksas un ekspertīzes izdevumus Ls 432,79.
Ar VID 2012.gada 29.marta lēmumu (turpmāk – Lēmums) /pers. A/ iesniegums par zaudējumu atlīdzināšanu noraidīts.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, /pers. A/ vērsās administratīvajā tiesā ar pieteikumu par VID faktiskās rīcības, nepienācīgi nodrošinot pieteicējas transportlīdzekļa glabāšanu laikā no 2010.gada 17.novembra līdz 2010.gada 1.decembrim, kā rezultātā transportlīdzeklim nodarīti bojājumi, atzīšanu par prettiesisku un nodarīto materiālo zaudējumu Ls 600 atlīdzināšanu.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 29.aprīļa spriedumu pieteikums apmierināts daļēji: atzīta par prettiesisku VID faktiskā rīcība – bezdarbība, atbilstoši Ministru kabineta 2006.gada 11.jūlija noteikumu Nr.580 „Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem" 11.punktam nenodrošinot izņemtā pieteicējas transportlīdzekļa neskartību un saglabātību laika posmā no 2010.gada 17.novembra līdz 2010.gada 1.decembrim; Latvijas Republikai uzlikts pienākums atlīdzināt pieteicējai radītos materiālos zaudējumus Ls 432,79 apmērā.
Izskatot lietu sakarā ar VID apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 29.aprīļa spriedumu daļā, ar kuru pieteikums apmierināts, Administratīvā apgabaltiesa, pievienojoties pirmās instances tiesas spriedumā ietvertajai motivācijai, ar 2014.gada 30.septembra spriedumu pieteikumu daļēji apmierināja.

[4] Izskatot lietu kasācijas kārtībā, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Augstākā tiesa) ar 2016.gada 7.jūlija spriedumu atcēla Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 30.septembra spriedumu daļā par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu un lietu šajā daļā nosūtīja jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 245. un 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar APL 302.panta pirmo daļu izskata lietu pēc būtības sakarā ar VID apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 29.aprīļa spriedumu daļā, ar kuru atzītas pieteicējas tiesības uz mantisko zaudējumu atlīdzinājumu un Latvijas Republikai uzlikts pienākums atlīdzināt pieteicējai radītos materiālos zaudējumus Ls 432,79 apmērā.

[7] Novērtējusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka VID apelācijas sūdzība ir daļēji pamatota un pieteikums ir daļēji apmierināms.

[8] Pieteicēja lūdz atlīdzināt viņai mantiskos zaudējumus Ls 432,79 apmērā, kas radušies VID prettiesiskas rīcības rezultātā, nepienācīgi uzglabājot izņemto pieteicējas transportlīdzekli laika posmā no 2010.gada 17.novembra līdz

2010.gada 1.decembrim.

Atlīdzinājuma tiesiskais regulējums izriet no Latvijas Republikas Satversmes 92.panta trešā teikuma, kas paredz, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. APL 92.pants tostarp noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 7.pants definē mantiskus zaudējumus.

No šā likuma 1., 4., 7.-9.panta izriet, ka zaudējumu rašanās pamatā ir iestādes prettiesisks administratīvais akts vai prettiesiska faktiskā rīcība.

Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.pantam tiesības uz atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

No minētā tiesiskā regulējuma secināms, ka, lai noteiktu privātpersonai tiesības uz atlīdzinājumu par zaudējumiem, ko tai nodarījusi valsts pārvaldes iestāde, ir jākonstatē 1) iestādes prettiesisks administratīvais akts vai prettiesiska faktiskā rīcība; 2) faktiskās sekas – cietušā mantas samazinājums, personisks kaitējums, morālas ciešanas; 3) tieša cēloņsakarība starp iestādes prettiesisko administratīvo aktu un zaudējumiem.

[9] Lietā ir stājies spēkā Administratīvā apgabaltiesas 2014.gada 30.septembra spriedums daļā, ar kuru par prettiesisku atzīta VID faktiskā rīcība – bezdarbība, atbilstoši Ministru kabineta 2006.gada 11.jūlija noteikumu Nr.580 „Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem" 11.punktam nenodrošinot izņemtā pieteicējas transportlīdzekļa neskartību un saglabātību laika posmā no 2010.gada 17.novembra līdz 2010.gada 1.decembrim.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa konstatē lietā zaudējumu atlīdzināšanas tiesisko pamatu – prettiesisku iestādes (VID) faktisko rīcību.

Līdz ar to apgabaltiesa vērtē, vai pastāv pārējie zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumi, tas ir, vai mantiskie zaudējumi pastāv, vai zaudējumu apmērs ir pierādīts, vai zaudējumi ir cēloniskā sakarībā ar VID prettiesisko rīcību, kā arī vai nepastāv zaudējumu atlīdzināšanu izslēdzoši vai ierobežojoši apstākļi.

[10] Apgabaltiesa pārbauda, vai konstatējams zaudējumu nodarīšanas fakts saistībā ar pieteicējas transportlīdzekļa nepienācīgu uzglabāšanu.

[10.1] 2011.gada 9.februāra iesniegumā Nodrošinājuma valsts aģentūrai pieteicējas pārstāvis (dēls) /pers. B/ norādījis, ka, saņemot no glabāšanas transportlīdzekli, konstatēts, ka: 1) bojāta (saliekta) valsts numura zīme /TL numurs/; 2) salauzta priekšēja dekoratīva reste; 3) bojāta krāsa virsbūves durvīm un sānos (*lietas 20.lapa*).

Pieteicēja pieteikumā lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus par:

1) bojātu (salauztu) valsts numura zīmi /TL numurs/; 2) salauzto radiatora priekšējo dekoratīvo resti 3) bojātu krāsu automašīnas virsbūves durvīm un sāniem (*lietas 4.lapa*).

[10.2] Apgabaltiesa no lietas materiāliem konstatē sekojošo.

VID Muitas kriminālpārvaldes amatpersona /pers. D/ 2010.gada 17.novembrī sastādījis Mantu un dokumentu apskates un izņemšanas protokolu administratīvā pārkāpuma lietā Nr./lietas numurs/, ar kuru cita starpā izņemts transportlīdzeklis Ford E250 Club Wagon ar valsts reģistrācijas numuru /TL numurs/ (*lietas 15.-16.lapa*). Šajā protokolā transportlīdzekļa bojājumi nav uzskaitīti.

VID Muitas kriminālpārvaldes amatpersonas /pers. E/ 2010.gada 22.novembra dienesta ziņojumā norādīts, ka 2010.gada 17.novembrī plkst.7.50 muitas kontroles punktā "Pededze" veica muitas kontroli transportlīdzeklim, ar kuru valsts robežu no Krievijas puses šķērsoja /pers. B/. Transportlīdzeklim tika konstatēta papildus izbūvēta degvielas tvertne, kas nav paredzēta transportlīdzekļa standarta konstrukcijā; transportlīdzekļa divās degvielas tvertnēs kopā tika pārvadāti 310 litri degvielas, kas pārsniedz standarta konstrukcijas apjomu, kas ir 85 litri (*lietas 54.lapa*); par minēto sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols un automašīna tika izņemta. Tika sastādīts pārbaudes akts, kur fiksēts transportlīdzekļa tehniskais stāvoklis - ka tas ir bez būtiskajiem bojājumiem, ar saskatāmiem rūsas radītiem defektiem un nolietojumu atbilstoši automašīnas vecumam (*lietas 43.-45.lapa*).

2010.gada 1.decembrī sastādīts Izņemtās mantas un izņemto dokumentu pieņemšanas un nodošanas akts Nr.008072, ar kuru administratīvā pārkāpuma lietā Nr./lietas numurs/izņemto mantu un dokumentus, tostarp automašīnu Ford E250Club Wagon ar valsts reģistrācijas numuru /TL numurs/, VID Muitas kontroles punkta vecākais muitas eksperts nodevis Nodrošinājuma valsts aģentūras amatpersonai.

Apgabaltiesa, pārbaudot aktu Nr.008072 un tā pielikumu (*lietas 38.-40. un 122.-124.lapa*) kopsakarā ar Nodrošinājuma valsts aģentūrās paskaidrojumiem (*lietas 121.lapa*), konstatē, ka Nodrošinājuma valsts aģentūrai no VID saņemot pieteicējas transportlīdzekli, tam konstatēti sekojoši bojājumi: 1) salauzta automašīnas radiatora priekšējā dekoratīvā reste; 2) rūsa uz automašīnas sāniem un durvīm;3)plīsums uz automašīnas priekšējā dekoratīvā stikla 4) iespiedums automašīnas aizmugurē uz valsts numura zīmes /TL numurs/.

Pieteicēja un /pers. B/ 2011.gada 18.janvāra paskaidrojumos VID Muitas kriminālpārvaldes amatpersonai norādījuši, ka transportlīdzeklis ar jau divām uzstādītām degvielas tvertnēm pieteicēja nopirka pirms 3-4 gadiem Igaunijā, tas tiek izmantots savām vajadzībām – lai vestu malku, mēbeles. Ar to /pers. B/ brauc uz Krieviju pie radiem pie savas draudzenes;

kad brauc no Krievijas, ved uz Latviju degvielas tvertnes arī degvielu savām vajadzībām (*lietas 41.-42.lapa*).

Pieteicēja lietā ir iesniegusi dokumentus, kas apliecina transportlīdzekļa bojājumus (*lietas 31.-33.lapa*).

[10.3] Apgabaltiesa, pārbaudot minētos lietā esošus pierādījumus, konstatē, ka ar tiem ir pierādīts, ka pieteicējas transportlīdzeklim, laikā, kad VID to nodeva Nodrošinājuma valsts aģentūrai, bija bojājumi: 1) salauzta automašīnas radiatora priekšējā dekoratīvā reste; 2) rūsa uz automašīnas sāniem un durvīm; 3) plīsums uz automašīnas priekšējā dekoratīvā stikla 4) iespiedums automašīnas aizmugurē uz valsts numura zīmes /TL numurs/.

Nav strīda, ka VID amatpersonas, izņemot transportlīdzekli no /pers. B/ 2010.gada 17.novembrī, nav fiksējuši minētos bojājumus, un VID rīcība transportlīdzekļa uzglabāšanā atzīta par prettiesisku.

[11] Apgabaltiesa, pārbaudot pieteicējas prasījumā pamatotību, konstatē sekojošo.

[11.1] Pieteicēja norāda uz prettiesisku virsbūves krāsas bojājumu VID rīcības rezultātā.

Apgabaltiesa no lietas materiāliem konstatē, ka Nodrošinājuma valsts aģentūra 2010.gada 1.decembrī pieņemot transportlīdzekli no VID, konstatēja tam rūsu uz sāniem un durvīm.

Apgabaltiesa, pieprasot ziņas no CSDD, konstatēja, ka tehniskās apskates laikā 2010.gada 10.novembrī transportlīdzeklim konstatēti bojājumi – korozijas bojājumi, kas neietekmē nesošās konstrukcijas stiprību (*lietas 135.lapa*).

Tādējādi korozijas bojājumi transportlīdzeklim (kas neietekmē nesošo konstrukciju, t.i., acīmredzot virsbūves korozijas bojājumi, nevis transportlīdzekļa nesošas daļas korozijas bojājumi) bija jau 2010.gada 10.novembrī. Transportlīdzekli VID uzglabāja no 2010.gada 17.novembra līdz 1.decembrim – t.i., nepilnas divas nedēļas, kuru laikā nevarēja rasties ievērojami rūsas bojājumi tieši VID uzglabāšanas rezultātā. Transportlīdzeklis bija 22.gadus vecs un tika ekspluatēts, tostarp, pārvadājot malku un mēbeles un regulāri izmantots degvielas tādā daudzumā, kas ievērojami pārsniedz transportlīdzekļa konstrukcijā paredzēto daudzumu (standarta degvielas bāka – 85 litri, konstatēts, ka transportlīdzeklis pārvadāja līdz 310 litriem degvielas), pārvadāšanai.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa nekonstatē to, ka tieši VID prettiesiskās rīcības rezultātā transportlīdzeklim izveidojās rūsa uz tā sāniem un durvīm jeb virsbūves korozija.

Ja transportlīdzekļa virsbūve ir bojāta korozijas rezultātā, bez atbilstošas apstrādes ar ķīmiskajiem līdzeklim un labojumiem krasa uz šādas sabojātas virsbūves neturēsies.

Tā kā apgabaltiesa nekonstatēja, ka transportlīdzeklis divu nedēļu uzglabāšanas laikā būtu sarūsējis VID rīcības dēļ, apgabaltiesa arī nekonstatē cēlonisko sakarā starp VID rīcību un transportlīdzekļa virsbūves krasas bojājumu, kas visdrīzāk radies tieši virsbūves korozijas ilgstošas ekspluatācijas bez remontiem rezultātā.

Līdz ar to apgabaltiesa nekonstatē priekšnoteikumu – cēloņsakarību starp VID prettiesisko rīcību un pieteicējas transportlīdzekļa bojājumiem (virsbūves rūsu un attiecīgi krāsojuma bojājumu). Līdz ar to apgabaltiesa nekonstatē arī pieteicējas tiesības uz atlīdzinājumu par transportlīdzekļa virsbūvei konstatējamiem bojājumiem.

[11.2] Pieteicēja norāda uz transportlīdzekļa priekšējās dekoratīvas restes bojājumu, ko apliecina 2010.gada 1.decembra akts un fotogrāfijas.

Apgabaltiesa, izvērtējot konkrētās lietas faktiskos apstākļus (par transportlīdzekļa tehnisko stāvokli un tā ekspluatāciju), atzīst, ka apstāklis, ka VID Muitas kriminālpārvaldes amatpersonas nav fiksējušas šo bojājumu, nepierāda to, ka bojājums radies VID amatpersonu rīcības rezultātā.

VID pārkāpums izpaudies, nepienācīgi uzglabājot transportlīdzekli, kas izpaudies, tostarp nenoformējot atbilstošus dokumentus.

Apgabaltiesa, ievērojot [11.1] punktā minētos apstākļus par transportlīdzekļa vecumu, un tā ekspluatācijas apstākļiem, kā arī ievērojot bojājumu raksturu – dekoratīvajai restei, kas sastāv no 32 sīkākiem taisnstūriem, 4 taisnstūros ir izlauzti deklaratīvie elementi – nekonstatē šo bojājumu cēloņsakarību ar VID prettiesisko rīcību. Ņemot vērā to, ka transportlīdzeklis tā izņemšanas laikā 2010.gada 17.novembrī bija gandrīz 23 gadus vecs (reģistrācijas datums – 1988.gada 1.janvāris, transportlīdzekļa reģistrācijas apliecība, *lietas 15.lapa*) un to, ka pieteicēja nav iesniegusi pierādījumus, ka dekoratīvā reste, kas bija uzstādīta transportlīdzeklim pirms 22. gadiem un 11 mēnešiem šajā periodā bija mainīta, apgabaltiesa nekonstatē cēloņsakarību starp VID prettiesisko rīcību un deklaratīvās restes daļēju bojājumu. Turklāt dekoratīvās restes funkcija, kā tas izriet arī no tās nosaukuma, ir deklaratīva, un transportlīdzekli ir iespējams izmantot atbilstoši tā funkcijai – ceļu satiksmē – arī bez dekoratīviem elementiem.

Tā kā apgabaltiesa nekonstatē cēloņsakarību starp VID prettiesisko rīcību un pieteicējas transportlīdzekļa bojājumiem (radiatora dekoratīvas restes daļēju bojājumu), nav konstatējams priekšnoteikums pieteicējas tiesībām uz atlīdzinājumu par šo transportlīdzekļa bojājumu.

[11.3] Pieteicēja norāda uz to, ka VID rīcības rezultātā ir bojāta priekšējā numura zīme /TL numurs/.

Lietā nav strīda, ka VID, izņemot transportlīdzekli no /pers. B/, nav šādu bojājumu piefiksējies. VID rīcība transportlīdzekļa uzglabāšanā atzīta par prettiesisku.

Apgabaltiesa ņemt vērā to, ka valsts numura zīmes bojājums (iespiesta vai ielocīta priekšējā numura zīme) lietā ir pierādīts, un to, ka atbilstoši Ceļu satiksmes likuma 9.panta otrajai daļai mehāniskajiem transportlīdzekļiem jābūt divām valsts reģistrācijas numura zīmēm, lai tie varētu piedalīties ceļu satiksmē, kā arī to, ka šīm zīmēm jābūt nebojātām, lai būtu iespējams saskatīt reģistrācijas numuru un nepieciešamības gadījumā arī fiksēt to ar tehniskajiem līdzekļiem. Apgabaltiesa atzīst, ka transportlīdzeklis ar bojātu (ielocīto) numura zīmi ceļu satiksmē nevarēja piedalīties. Tā kā robežas šķērsošanas laikā fakts, ka numura zīmes ir bojātas, netika fiksēts, bet pēc VID transportlīdzekļa nodošanas valsts nodrošinājuma aģentūrai bojājums fiksēts, apgabaltiesa secina, ka numura zīmes bojājums radies VID prettiesiskās rīcības rezultātā un

cēloņsakarībā ar to.

Līdz ar to apgabaltiesa konstatē pamatu mantisko zaudējumu atlīdzināšanai par VID prettiesiskās rīcības rezultātā pieteicējai nodarītajiem bojājumiem – valsts numura zīmes bojājumiem, kas ir šķērslis pieteicējas transportlīdzeklim piedalīties ceļu satiksmē.

Pieteicēja nav lietā iesniegusi pierādījumus, kas norādīti to, vai pieteicēja veica numura zīmes remontu, iztaisnojot to, vai arī numura zīme tika mainīta.

No CSDD sniegtās informācijas par transportlīdzekli, apgabaltiesa nekonstatē to, ka pieteicēja transportlīdzeklim būtu veikusi reģistrācijas numura zīmju nomaiņu, iegādājoties jaunas numura zīmes, jo pēdējā tehniskajā apskatē, kas veikta 2015.gada 10.novembrī, transportlīdzeklim bija reģistrēta numura zīme /TL numurs/, un citas numura zīmes netika pieprasītas no īpašnieces puses un attiecīgi arī netika izsniegtas no CSDD puses (par samaksu). Transportlīdzeklis norakstīts 2015.gada 10.novembrī sakarā ar to, ka tam piecus gadus nebija veikta tehniskā apskate un ar to nav veikta neviena reģistrācijas darbība (*lietas 133.lapa*).

Tomēr, ievērojot to, ka atbilstoši CSDD datiem, kas ir kompetenta iestāde transportlīdzekļu numura zīmju reģistrācijā, izsniegšanā un maiņā, numura zīmes maiņa bojātas vietā 2011.gadā maksāja Ls 11,27, apgabaltiesa atzīst pieteicējas tiesības uz mantisko zaudējumu atlīdzinājumu 16,04 *euro* apmērā (Ls 11,27).

[11.4] Pieteicēja prasa atlīdzināt zaudējumus par tās transportlīdzeklim veikto ekspertīzi Igaunijā, kas taisīta saistībā ar VID veikta prettiesisko rīcību.

Apgabaltiesa nekonstatē šādas ekspertīzes izdevumu saistību ar VID prettiesisko rīcību, t.i., šie pieteicējas izdevumi nav radušies tiešā sakarā ar VID rīcību un nav VID rīcības neizbēgamas sekas. Pieteicējai bija iespēja veikt transportlīdzekļa remontu arī bez šiem papildu izdevumiem par Igaunijā veikto ekspertīzi, jo konkrētus bojājumus transportlīdzeklim /pers. B/ konstatēja jau pēc tā saņemšanas 2011.gada 9.februārī (*lietas 20.lapa*), kā arī tie bija fiksēti Nodarbinātības valsts aģentūras dokumentos.

Līdz ar to apgabaltiesa nekonstatē priekšnoteikumus pieteicējas prasīto mantisko zaudējumu atlīdzinājumam saistībā ar izdevumiem par transportlīdzekļa bojājumu ekspertīzi Igaunijā.

[12] Pirmās instances tiesa daļēji nepareizi novērtēja lietas faktiskus apstākļus, kā dēļ taisīja lietā daļēji nepareizu spriedumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Daļēji apmierināt /pers. A/ pieteikumu daļā par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu.

Uzlikt Latvijas Republikai pienākumu atlīdzināt /pers. A/ radītos mantiskos zaudējumus 16,04 *euro* (11,27 latus).

Piespriest no Latvijas Republikas par labu /pers. A/ (p.k. /personas kods/) viņas samaksāto valsts nodevu 28,46 *euro*.

Noraidīt /pers. A/pieteikumu daļā par mantisko zaudējumu Ls 421,52 apmērā atlīdzināšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

K.Krastiņa

Tiesnese referente

S.Gintere

Tiesneses

S.Liniņa